

Dzīves kvalitāte un fiziskā stāvokļa apzināšanās pacientiem ar idiopātisko skoliozi korsetes valkāšanas laikā

Alīna Šilvāne, Anīta Vētra¹, Evita Dubiņina²

SIA "Neirožu klīnika", Latvija

¹ *Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija*

² *Valsts sociālās aprūpes centrs "Rīga" filiāle "Pļavnieki", Latvija*

Ievads. Pēc SOSORT 2011. gada vadlīnijām idiopātiskās skoliozes ārstēšanas laikā liela nozīme ir pacientu dzīves kvalitātes novērtēšanai [Negrini S., 2012]. Pacientiem ar idiopātisko pusaudžu skoliozi korigējošās korsetes valkāšanas periods ir saistīts ar korsešu valkāšanas biopsihosociālajiem aspektiem un būtiski ietekmē dzīves kvalitāti [Weinstein S. L., et al., 2008]. Savukārt bērniem pusaudžu vecumā fiziskā stāvokļa apzināšanās ir ļoti nozīmīga fiziskās sagatavotības un fiziskās aktivitātes un prasmju paaugstināšanā [Marsh H., et al., 2006].

Pēdējo gadu laikā ir veikti vairāki pētījumi par pacientu ar skoliozi ķermeņa tēla un deformāciju subjektīvā novērtējuma ietekmi uz dzīves kvalitāti, kas varētu ietekmēt gan korsetes valkāšanas režīma ievērošanu, gan individuāli izstrādāto vingrinājumu programmu efektivitāti.

Darba mērķis. Izpētīt ar veselību saistītās dzīves kvalitātes saistību ar fiziskā stāvokļa apzināšanos pacientiem ar idiopātisko skoliozi korsetes valkāšanas laikā.

Materiāls un metodes. Kvantitatīvs neeksperimentāls šķērsgriezuma sakarību pētījuma dizains.

Pētījumā piedalījās 30 meitenes ar idiopātisko pusaudžu skoliozi vecumā no 11 līdz 17 gadiem, kas $16,5 \pm 3,7$ stundas diennaktī valkāja korseti, un ārstēšanas ilgums ar korseti bija vidēji $16,1 \pm 8,6$ mēneši. Lai novērtētu ar veselību saistītu dzīves kvalitāti tika pielietotas pārstrādāta Skoliozes zinātniskās asociācijas 22. pacientu aptaujas anketa (*Scoliosis Research Society 22r questionnaire*), aptauja par korsetes valkāšanu (*Brace Questionnaire*) un anketa par izraisītu stresu korsetes valkāšanas laikā (*Bad Sobernheim Stress Questionnaire (brace)*). Fiziskā stāvokļa apzināšanās novērtēšanai tika izmantota fiziskā stāvokļa pašnovērtējuma anketa (*Physical Self-Description Questionnaire*). Papildus tika izmantoti: strukturēta intervija, vizuālā analoģu skala, rentgenogrammas analīze, skoliometrija rumpja rotācijas leņķa noteikšanai un Adama tests ribu kupra augstuma noteikšanai.

Rezultāti un secinājumi.

1. Pacientiem ar idiopātisko pusaudžu skoliozi korsetes valkāšana ir saistīta ar vidēji lielu stresa līmeni un zemāku dzīves kvalitātes garīgās veselības un emocionālo funkciju pašvērtējumu, bet ar augstu fizisku un sociālu funkciju pašvērtējumu.
2. Pacientiem ar idiopātisko skoliozi korsetes valkāšanas laikā visaugstākais novērtējums ir par savu ārējo izskatu un ķermeņa uztveri, kā arī viņiem ir augsts vispārējais pašvērtējums. Savukārt viszemāk novērtē savu fizisko izturību, spēku un fizisko aktivitāti, bet koordināciju, lokanību, sporta prasmes un fizisko veselību vērtē nedaudz augstāk.
3. Pacientiem ar idiopātisko pusaudžu skoliozi korsetes valkāšanas laikā ir saistība starp dzīves kvalitāti un priekšstatu par savu fizisko veselību, koordināciju, pašvērtējumu un vispārējā fiziskā stāvokļa apzināšanos, bet sakarības nepastāv starp dzīves kvalitāti un priekšstatu par savām sporta spējām, fizisko aktivitāšu līmeņiem un uzskatu par lokanību.
4. Dzīves kvalitātes un fiziskā stāvokļa apzināšanās pašvērtējumu negatīvi ietekmē pacienta vecums, ārstēšanas ilgums (ar korseti), sāpju sindroma esamība un intensitāte, savukārt pozitīvi ietekmē korsetes valkāšanas ilgums diennaktī, fizioterapeita nodarbību apmeklēšana un iesaistīšanās fiziskajās aktivitātēs (volejbols, basketbols, florbols, riteņbraukšana).